

IZVOD IZ STUDIJE ZAŠTITE PARKA PRIRODE „BUKINSKI HRASTIK”

U skladu sa članom 42. stav 9. Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 91/10-ispravka, 14/16, 95/18-dr.zakon i 71/21), Ministarstvo zaštite životne sredine objavljuje izvod iz studije zaštite na osnovu koga će zainteresovana javnost moći da identifikuje u prostoru definisane granice i režim zaštite prirodnog područja I (prve) kategorije, Park prirode „Bukinski hrastik”.

Zaštićeno područje PP „Bukinski hrastik” nalazi se u Republici Srbiji, u AP Vojvodini, u Zapadnobačkom okrugu. Područje se nalazi 1 km južno od Karadorđeva na području katastarskih opština Mladenovo i Nova Palanka koje pripadaju opštini Bačka Palanka.

Područje prirodnog dobra PP „Bukinski hrastik” je u prethodnom periodu imalo status zaštićenog područja. Na predlog Skupštine opštine Bačka Palanka i Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode u Novom Sadu, Pokrajinsko izvršno veće je na sednici održanoj 20. februara 1973. godine donelo Rešenje broj 01-110/24-73 o proglašenju šume Bukinski hrastik za šumu sa posebnom namenom („Službeni list SAPV”, broj 7/73) na površini od 287,57 ha. Članom 10. istog Rešenja Park šuma „Bukinski hrastik” data je pod upravu i na korišćenje Upravi reprezentativnih objekata Kabineta Predsednika Republike, Beograd.

Revizijom je povećana površina sa 287,57 ha na 304,98 ha, odnosno za 17,41 ha, što iznosi 6,05%.

PP „Bukinski hrastik” predstavlja mozaik šumskih, livadskih, vodenih i močvarnih staništa. Šume, kakve su u Bukinskom hrastiku, predstavljaju retkost na teritoriji Vojvodine i površinski dominiraju ovim zaštićenim područjem. Zahvaljujući manjem intenzitetu gazdovanja šumama, Bukinski hrastik ima šume blisko-prirodne strukture, koja se pre svega ogleda u obilju ekoloških niša (duple, procepi, debla obrasla mahovinom, mrtvo drvo raznih dimenzija u dubećem i ležećem stanju) koje su neophodne za opstanak zaštićenih ksilofagih i arborikolnih vrsta insekata, ptica i sisara. Razreden šumski sklop, grupičan raspored vrsta i prostorno neujednačena horizontalna struktura šumskih staništa povećava ukupan diverzitet stanišnih tipova (rubna staništa, ekotoni, različita gustina sprata žbunja, kaljužišta i bare pod šumskim sklopom), a samim tim i mogućnost opstanka vrstama različitih stanišnih i hranidbenih potreba.

Imajući u vidu vredan specijski, ekosistemski i predeoni diverzitet kao i stvorene vrednosti, zaštićeno područje PP „Bukinski hrastik” u potpunosti zadovoljava definiciju zaštićenih područja datu u članu 4. stav 1. tačka 26. „Zakona o zaštiti prirode”, odnosno da je to „područje dobro očuvanih prirodnih vrednosti sa pretežno očuvanim prirodnim ekosistemima i živopisnim pejzažima, namenjeno očuvanju ukupne geološke, biološke i predeone raznovrsnosti, kao i zadovoljenju naučnih, obrazovnih, duhovnih, estetskih, kulturnih, turističkih, zdravstveno-rekreativnih potreba i ostalih delatnosti usklađenih sa tradicionalnim načinom života i načelima održivog razvoja”.

Pored nacionalnog, značajan međunarodni okvir podržava zaštitu ovog područja, pre svega konvencije iz oblasti zaštite biodiverziteta: Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti („Službeni list SRJ”, broj 11/01), Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa („Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori”, broj 102/07), Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju migratornih vrsta životinja („Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori”, broj 102/07) i Zakon o potvrđivanju Sporazuma o očuvanju populacija slepih miševa („Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori”, broj 13/18). Cilj navedenih međunarodnih ugovora je uspostavljanje usaglašenih principa za zaštitu biodiverziteta i obezbeđivanje takvog načina upravljanja vrstama i staništima koji omogućava njihov dugoročni opstanak.

Zaštićeno područje Park prirode „Bukinski hrastik” se nalazi u granicama ekološki značajnog područja Karadorđevo br. 13 ekološke mreže Republike Srbije (Uredba o ekološkoj mreži, „Službeni glasnik RS” broj 102/10).

Područje prirodnog dobra je 2020. godine uvršteno kao deo međunarodno značajnog područja za pticu (*Important Bird Area*), IBA „Karadordevo“ (RS036), na ukupnoj površini od 4849.00 ha, što je verifikovano od strane međunarodnog partnerstva „BirdLife International“. U Srbiji je tokom sprovođenja projekta izdvajanja potencijalnih Natura 2000 područja identifikovano više od 275 potencijalnih lokacija za evropsku ekološku mrežu Natura 2000. Proces imenovanja potencijalnih zaštićenih područja je u značajnoj meri završen. Bukinski hrastik je izdvojen na osnovu Direktive o pticama (Direktiva Saveta Evropske unije 2009/147/EC o očuvanju divljih ptica) u okviru većeg područja pod nazivom pSPA029 – Karadordevo (4849 ha), zajedno sa plavnim pojasom uz Dunav – Bukinski rit, Šaregradska ada i Hagla, kao i Vranjak i Guvnište, kao sastavni delovi SRP „Karadordevo“, kao i budući PP „Bukinski hrastik“. Od 2017. godine u okviru Uneskoveg programa „Čovek i biosfera“, zaštićeno prirodno dobro „Bukinski hrastik“ je sastavni deo Rezervata biosfere „Bačko Podunavlje“. Takođe, od 2021. godine je i deo prekograničnog rezervata pod imenom Prekogranični rezervat biosfere „Mura-Drava-Dunav“ čija se površina nalazi na teritoriji pet država.

GRANICE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Park prirode „Bukinski hrastik“ celom svojom površinom nalazi se u katastarskim opštinama KO Mladenovo i KO Nova Palanka, unutar administrativnih granica opštine Bačka Palanka.

Najveći deo površine Parka prirode, 278,63 ha, prema katastarskim podacima nalazi se na području KO Mladenovo (91,36%), dok manji deo, 26,36 ha površine parka, pripada KO Nova Palanka (8,64%). Ukupna površina područja predloženog za zaštitu prema podacima Republičkog geodetskog zavoda (katastar nepokretnosti) iznosi 304,874 ha. Struktura parcela u odnosu na oblik svojine ukazuje da je u okviru granica zaštićenog područja obuhvaćeno zemljište u svojini Republike Srbije 100%. U odnosu na katastarsku namenu zemljišta obuhvaćenog granicama prirodnog dobra 90,37% je šumsko zemljište.

Opis spoljne granice zaštite PP „Bukinski hrastik“

KO Nova Palanka

Granica zaštićenog prirodnog dobra počinje od tromede katastarskih parcela br. 1059, 1 KO Nova Palanka i 4198 KO Mladenovo, ide u pravcu juga zapadnom međnom linijom kat. parc. br. 1, 953, 2 i 990 (granicom katastarskih opština KO Nova Palanka i KO Mladenovo) do tromede kat. parc. br. 990, 1058 KO Nova Palanka i 4227/2 KO Mladenovo. Dalje se granica lomi na istok severnom međnom linijom kat. parc. broj 260, skreće na jug istočnom međnom linijom kat. parc. br. 260, 261, 262, 263, 264, 265, izostavlja kat. parc. broj 957/1, ponovo prati istočnu međnu liniju kat. parc. br. 265 i 266. Zatim se lomi na zapad južnom međnom linijom kat. parc. br. 266 i 1058, dolazi do tromede kat. parc. br. 1058, 1057 KO Nova Palanka i 4228 KO Mladenovo, tj. do granice katastarskih opština Nova Palanka i Mladenovo. Nakon toga granica se kreće ka jugu granicom katastarskih opština Nova Palanka i Mladenovo do tromede kat. parc. br. 1057 KO Nova Palanka, 4228 i 4376 KO Mladenovo, nakon čega prelazi u KO Mladenovo.

KO Mladenovo

Ulaskom u ovu katastarsku opštinu granica zaštićenog prirodnog dobra kreće se u pravcu severozapada južnom međnom linijom kat. parc. br. 4228, 4229, 4230, 4234, 4237, 4238, 4239, 4242/1 i 4243/1. Dalje se granica lomi na sever zapadnom međnom linijom kat. parc. br. 4243/1, 4242/2 i 4243/2. Nakon toga skreće na istok severnom međnom linijom kat. parc. br. 4243/2, 4242/1, 4241, 4238 i 4235. Zatim se lomi na severoistok i seče kat. parc. broj 4226 prateći postojeći ogradu parka. Dalje skreće na istok severnom međnom linijom kat. parc. br. 4226 i 4227/2. Zatim se lomi na severoistok, preseca kat. parc. broj 4201, prati zapadnu međnu liniju kat. parc. broj 4200/2, preseca kat. parc. broj 4519, ne menjajući pravac kretanja prati zapadnu međnu liniju kat. parc. broj 4197/2.

Nakon toga skreće na istok severnom međnom linijom kat. parc. br. 4197/2 i 4198, dolazi do tromede kat. parc. br. 1059, I KO Nova Palanka i 4198 KO Mladenovo, tj. do početne tačke opisa.

Iz do sada opisanog izuzima se katastarska parcela broj 259.

Granice režima zaštite II stepena

Na zaštićenom području PP „Bukinski hrastik“ identifikovana su tri prostorne celine: severozapadna, centralna i jugoistočna na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena. Zbog nemogućnosti opisa granica date su koordinate prelomnih tačaka prostornih celina pomenutog stepena zaštite.

Koordinate granica *severozapadne prostorne celine* režima zaštite II stepena

Redni broj	Y	X
1	7367072.283	5015709.993
2	7367326.428	5015463.567
3	7367128.063	5015197.739
4	7366985.245	5015322.888

Koordinate granica *centralne prostorne celine* režima zaštite II stepena

Redni broj	Y	X
1	7368089.526	5015472.444
2	7368334.772	5015077.333
3	7367944.599	5014724.782
4	7367778.441	5014845.968
5	7367441.191	5015149.727
6	7367654.801	5015359.382
7	7367906.972	5015379.323

Koordinate granica *jugoistočne prostorne celine* režima zaštite II stepena

Redni broj	Y	X
1	7368684.822	5015214.674
2	7368682.438	5015075.620
3	7368712.659	5014967.038
4	7368679.055	5014672.458
5	7368363.554	5014595.522
6	7368017.781	5014748.852
7	7368542.559	5015241.335

REŽIMI ZAŠTITE

PP „Bukinski hrastik“ je, s obzirom na prirodne i stvorene vrednosti, mogućnosti i potrebe za primenom aktivnih mera zaštite u upravljanju staništima i vrstama kao i pejzažno-arhitektonske i hortikulture vrednosti, podeljen na dva režima zaštite. Od toga, režim zaštite II (drugog) stepena iznosi 72,359 ha (23,72%), dok režim zaštite III (trećeg) stepena iznosi 232,515 ha (76,28%).

Mere zaštite na području režima zaštite II (drugog) i III (trećeg) stepena

Mere očuvanja i unapređenja:

- ✓ obavljanje naučno-istraživačkih i drugih aktivnosti koja ne ugrožavaju prirodne i stvorene vrednosti;

- ✓ očuvanje blisko-prirodnog sastava i strukture šumskih sastojina (stabala sa dupljama, mrtvog drveta, vertikalna spratovnost, mešovitost vrsta i dr.);
- ✓ mozaična planska obnova šuma na manjim prostornim celinama sa zaštitom od divljači;
- ✓ zamena sastojina i grupacija alohtonih drvenastih vrsta autohtonim;
- ✓ uspostavljanje zaštitnih šumskih pojaseva radi zaštite od pogleda i očuvanja predela;
- ✓ divljač i gazdovanje njome staviti u zakonske okvire;
- ✓ revitalizacija vodenih i vlažnih staništa na svim lokalitetima gde je to moguće (van rezidencijalnog kompleksa), npr. Dugo veštačko jezero, Štukino jezero i dva veštačka jezera na južnom kraju kompleksa;
- ✓ isključiti sve oblike zagađenja voda, kontrolisati i očuvati njihov kvalitet;
- ✓ uklanjanje invazivnih vrsta;
- ✓ monitoring populacija retkih vrsta radi obezbeđenja njihove zaštite;
- ✓ ukoliko je neophodno sprovesti uklanjanje starih stabala, ostaviti najmanje 20- 30 m³/ha mrtvog drveta, odnosno 3-8% mrtvog drveta (vetroizvala i dubećih stabala) od ukupne drvene mase;
- ✓ vršiti održavanje i revitalizaciju staništa zaštićenih vrsta, odnosno značajnih stanišnih tipova;
- ✓ očuvati travne veze između prirodnih staništa.

Zabranjuje se:

- krčenje šuma;
- zamena šuma domaćih vrsta alohtonim;
- unošenje invazivnih vrsta;
- odvodnjavanje ili druga promena hidrološkog režima u suprotnosti očuvanjem mozaika prioriternih tipova staništa;
- paljenje vegetacije u periodu septembar-jun a u ostalom periodu godine zabranjeno je paliti veće površine od 100 m²;
- vršiti vodoprivredne radove u toku reproduktivnog i hibernacijskog perioda strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta.

Ograničava se:

- čista seča šume, osim za potrebe revitalizacije staništa;
- uklanjanje flotantne i submerzne, kao i priobalne vegetacije na neophodni minimum;
- upotreba hemijskih sredstava na ona u slučaju predviđenim zakonom;
- upotreba pesticida na biološke. Ukoliko ne postoji odgovarajući biološki, koristiti hemijske pesticide tako da se pesticidi iz grupe hlорованиh ugljovodonika i metil-bromida ne koriste na udaljenosti manjoj od 50 m, a ostali pesticidi (zoocidi, fungicidi, herbicidi) na manjoj udaljenosti od 20 m od vodotoka, kanala, bunara, izvorišta voda.

Mere zaštite na području režima zaštite II (drugog) stepena

Pored ograničenja koja su zajednička za režime zaštite II i III stepena **ograničava se** i obnova šuma na grupimičnu, osim za potrebe revitalizacije staništa.

Mere zaštite na području režima zaštite III (trećeg) stepena

Režim zaštite III stepena čini najveći deo zaštićenog područja (76,28%) i za njega su propisane mere zaštite koje su zajedničke za režime zaštite II i III stepena. Unutar ovog režima zaštite nalazi se i park rezidencije u kome se zbog specifične namene propisuju posebne mere zaštite.

Mere zaštite parka

Mere očuvanja i unapređenja:

- ✓ redovno održavanje parka sprovođenjem mera nege i zaštite;

- ✓ redovan monitoring drveća u cilju praćenja vitalnosti i bezbednosti redovnim stručnim pregledom stabala;
- ✓ izrada i sprovođenje projektno-tehničke dokumentacije sa ciljem uređenja parka;
- ✓ izgradnja objekata i infrastrukture u cilju uređenja parka, funkcionisanja objekta i zadovoljenja potreba korisnika.

Zabranjuje se:

- sadnja drveća i žbunja bez stručnog predloga;
- seča drveća bez stručnog predloga osim interventnog uklanjanja suvih i nagnutih stabala iz bezbednosnih razloga;
- odlaganje opasnog i neopasnog otpada van posuda/kontejnera koji, u zavisnosti od vrste otpadnih materija, obezbeđuju odgovarajuću izolaciju od okolnog prostora;
- ukucavanje reklamnih tabli, metalnih delova i druge slične neprimerene radnje koje narušavaju vitalnost i dekorativnost stabala.

Ograničava se:

- uklanjanje stabala, na sanitarnu i prorednu seču i uklanjanje prema projektu hortikulturnog uređenja, po posebnim uslovima zaštite prirode;
- sadnja dendroflоре isključivo na osnovu projektno-tehničke dokumentacije u skladu sa merama i uslovima zaštite prirode zaštite.